



COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

DRUHÁ SEKCE

VĚC NEMETH PROTI ČESKÉ REPUBLICĚ

(stížnost č. 35888/02)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

20. září 2005

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Ve věci Nemeth proti České republice

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce) zasedající v senátu ve složení:

Pánové J.-P. COSTA, *předseda*,
I. CABRAL BARRETO,
K. JUNGWIERT,
V. BUTKEVYCH,
M. ÜGREKHELIDZE,

Paní A. MULARONI,
E. FURA-SANDSTRÖM, *soudci*

a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*

Po poradě konané v poradním sále dne 30. srpna 2005,

Vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 35888/02) směřující proti České republice, kterou dne 24. září 2002 podal soudu český občan pan Věslav Nemeth („stěžovatel“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“)
2. Stěžovatele zastupuje pan K. Klíma, advokát v Praze. Česká vláda („vláda“) je zastoupena svým zmocněncem, Panem V.A. Schormem, z Ministerstva spravedlnosti.
3. Dne 18. října 2004 se Soudní dvůr rozhodl sdělit stížnost Vládě. Podle článku 29 odstavce 3 Úmluvy, soud rozhodl, že vynesou rozsudek současně o přijatelnosti i o věci stížnosti.

SKUTKOVÝ STAV**OKOLNOSTI PŘÍPADU**

1. Stěžovatel se narodil v roce 1956 a žije v Praze. Je advokátem.
2. Dne 6. března 2001, obdržel stěžovatel zprávu ze dne 1. března 2001 o obžalobě z organizátorství zneužití informací v obchodním styku. Druhý den byl vyslýchán policií.

3. Dne 10. dubna 2001 (Vláda uvádí datum 18. dubna 2001), česká advokátní komora pozastavila činnost stěžovatele až do skončení trestního řízení proti němu.

4. Dne 24. srpna 2001, vrchní státní zastupitelství v Olomouci obžalovalo stěžovatele stejně jako jedenáct dalších osob. Stěžovatel byl ožalován z zneužití informací v obchodním styku. Bylo mu vytýkáno, že napomohl společnosti se sídlem ve Spojeném království získat peněžní profit na úkor jedné české banky.

5. Ve dnech 21. září 2001 a 17. června 2002, dvě další trestní řízení byla přidána k tomu, které již probíhalo proti stěžovateli. Týkala se pěti osob.

6. Ve dnech 15. a 23. ledna 2002 podal stěžovatel u Krajského soudu v Ostravě žádost o zastavení trestního řízení. Ve dnech 30. ledna, 6. a 15. února, 18. března a 2. dubna 2002 podal stěžovatel krajskému soudu své výhrady a námítky proti obžalobě a žádal současně o zastavení trestního řízení.

7. Dne 27. března 2002, požádal předseda senátu pověřeného projednáváním této věci předsedu soudu o prodloužení zákonné tříměsíční lhůty pro projednání této aféry až do 30. září 2002. Odůvodnil to tím, že se jedná o obzvláště složité řízení. Stejněho dne předseda soudu souhlasil s prodloužením.

8. Dne 10. dubna 2002 představil stěžovatel svůj názor na obžalobu a požádal předsedu senátu o vyřízení jeho žádostí a námitek, které do té doby uvedl.

9. Dne 30. května 2002, podal stěžovatel ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, stěžuje si zejména na průtahy v trestním řízení a na nečinnost krajského soudu. Dne 1. srpna 2002 byla jeho stížnost odmítnuta z důvodu nevyčerpání všech právních řešení, protože stěžovatel předtím nepředložil tyto argumenty předsedovi krajského soudu.

10. Dne 19. srpna 2002 si stěžovatel znova stěžoval na průtahy v řízení a nečinnost krajského soudu. Jeho stížnost byla nicméně zamítnuta jako bezpředmětná dne 30. srpna 2002. Dne 6. září 2002, se stěžovatel obrátil na Ministerstvo spravedlnosti s žádostí o hlubší prošetření jednání krajského tribunálu v případě který se ho týkal, ale ministerstvo tuto žádost zamítlo dne 10. října 2002.

11. Zatím, ve dnech 16. a 17. července 2002 předvolal krajský soud stěžovatele ke slyšením na dny 9. září a 4. října 2002. V době mezi 9. zářím

a 1. říjnem 2002 soud vyslechl obžalované. Kvůli nemoci jednoho z obžalovaných a kvůli předvolání dalších svědků byla slyšení odročena na 11. listopadu 2002 a pokračovala až do 29. listopadu.

12. Dne 19. listopadu 2002 se stěžovatel znovu obrátil na Ústavní soud se stížností ohledně průtahů v řízení. Ústavní soud odmítla stížnost jako špatně podloženou dne 7. ledna 2003.

13. Dne 23. listopadu 2002 požádal stěžovatel o to, aby soudci ze senátu krajského soudu byl odvolání z případu pro údajnou podjatost. Tvrdil zejména, že po slyšení ze dne 19. listopadu 2002 se s státním zásupcem zavřeli na celou jednu hodinu v jednacím sále.

14. Dne 29. listopadu 2002 zamítl krajský soud jeho žádost bez pořádání slyšení, s poznámkou *inter alia*, že « úřad, který je činný v trestním řízení se jistě nemá odvolávat jen kvůli tomu, že koná a rozhoduje způsobem, který obžalovaný považuje za nepřijatelné », a že « sám fakt, že obžaloba sama je zjevně špatně vypracována není důvodem pro vrácení státnímu zásupci k doplnění šetření. Pokud státní zásupce zůstane pasivní a nepředloží žádný důkaz, musí to soud udělat za něj ».

15. V odpovědi na odvolání stěžovatele ze dne 12. prosince 2002, vrchní soud v Olomouci potvrdil toto rozhodnutí dne 16. ledna 2003.

16. Slyšení pokračovala ve dnech od 27. ledna do 21. února 2003, byli vyslechnuti svědci a přečteny písemné důkazy. Slyšení pokračovala dále od 7. dubna do 2. května 2003, dále od 16. do 27. června a pak od 8. září do 3. října 2003. Vlastně byla ale slyšení, která začala dne 16. června 2003 odročena již 18. června 2003, jelikož jeden z obžalovaných onemocněl a někteří svědci se omluvili pro nepřítomnost. Kromě toho byla další slyšení odročena 15. září po omluvení spolu-obžalovaných, svědků a předvolaného experta.

17. Dne 12. února 2003 podal stěžovatel třetí ústavní stížnost, soudě že podmínky uplatňované nižšími právními instancemi porušili jeho právo obhajoby, tak jak je garantováno v Listině základních práv a svobod, a v článku 6 Úmluvy. Požádal ústavní soud o posouzení ústavnosti článku 31 odstavce 1 trestního zákona, podle kterého je žádost o odvolání posuzována úřadem, kterého se týká.

18. Dne 9. října 2003 odmítl Ústavní soud stížnost pro zjevnou neopodstatněnost.

19. Soud předpokládal konání slyšení mezi 12. lednem a 13. únorem 2004. Podle sdělení Vlády měla být slyšení odročena dne 16. ledna 2004

kvůli nemoci stěžovatele. Tento tvrdí, že 12. ledna 2004 bylo projednávání jeho případu převedeno na samostatné jednání a projednávání případů jeho spolu-obžalovaných mohlo pokračovat.

20. V odpověď na faxovou zprávu předsedy soudního senátu obdrženou stěžovatelem dne 13. ledna 2004, která ho vyzývala o předložení dokladu odůvodňující jeho neschopnost se účastnit slyšení - jelikož, podle předsedy, lékařské potvrzení o pracovní neschopnosti potvrzuje neschopnost pracovat, nikoli neschopnost se zúčastnit soudního slyšení – informoval advokát stěžovatele předsedu soudu dne 14. ledna 2004, že jeho klient může podložit svou neschopnost zúčastnit se slyšení pouze lékařským potvrzením, ale souhlasí s tím, aby předseda požadoval doplňující informace o jeho zdravotním stavu u nemocničního zařízení.

21. Podle stěžovatele tento ve dnech 2. a 14. dubna 2004 předložil dva odborné posudky o nakládání s aktivy české banky, které byly vypracovány uznávaným odborným ústavem. Podle tvrzení stěžovatele, soud v této záležitosti nevynesl žádný rozsudek ani nevyslechl autora zmíněných posudků.

22. Dne 8. dubna 2004 soud určil lékařského experta aby posoudil schopnost stěžovatele se zúčastnit slyšení.

23. Slyšení pokračovala od 5. do 30. dubna 2004. Od 8. do 10. dubna 2004 byl stěžovatel hospitalizován poté co se zhroutil.

24. Dne 19. dubna 2004 odevzdal lékařský znalec svůj posudek se závěrem *inter alia*, že stěžovatel není schopen účasti na slyšeních před krajským soudem způsobem upřesněným předsedou senátu, že není schopen se jakýmkoli způsobem dát dopravit před soud, a že jeho přítomnost na slyšeních a jeho přepravování k soudu by mohlo zhoršit jeho zdravotní stav.

25. Dne 27. dubna 2004 zaslal advokát stěžovatele faxovou zprávu předsedovi senátu obsahující lékařský posudek prokazující hospitalizaci a chirurgický zákrok, který stěžovatel podstoupil ve dnech 22. a 24. dubna 2004 a jeho neschopnost se osobně hájit před soudem. Během slyšení dne 26. dubna 2004 nebyl u soudu přítomen ani stěžovatel ani jeho právní zástupce. Dne 28. dubna 2004 odročil předseda senátu slyšení s cílem shromáždit zprávy a zapsat další důkazy.

26. Podle Vlády byla slyšení odročena kvůli zdravotnímu stavu stěžovatele jakož i následkem útěku jednoho z obžalovaných. Odkazující se na rozhodnutí krajského soudu ze dne 28. dubna 2004 tvrdí stěžovatel že

slyšení byla odročena « aby mohly být shromážděny další zprávy a zapsány další důkazy ».

27. Dne 11. června 2004 požádal stěžovatel krajský soud o předání řízení zpět státnímu zásupci pro doplnění vyšetřování.

28. Z lékařského potvrzení ze dne 31. ledna 2005 vyplývá, že stěžovatel byl v pracovní neschopnosti od 12. do 16. května 2004.

29. Podle Vlády začal krajský soud po posouzení všech důkazů pochybovat o kvalitě znaleckých posudků, které mu byly předloženy. V důsledku těchto pochybností zažádal soud u jiného odborného ústavu o vypracování nového odborného posudku ve smyslu článku 110-1 trestního zákona.¹ Dne 6. ledna 2005 svěřil předseda senátu tuto záležitost odbornému ústavu A-Consult, s.r.o. v Praze s pokynem, aby představili svůj odborný posudek dne 15. července 2005. Podle stěžovatele A-Consult, s.r.o. není ústavem nebo státní institucí ve smyslu článku 110-1 trestního zákona.

30. Dne 16. července 2004 informoval advokát stěžovatele předsedu senátu že jeho klient byl schopen se účastnit slyšení již od poloviny května 2004.

31. Dne 4. ledna 2005 rozhodl krajský soud znovu připojit projednávání trestního případu stěžovatele k případům dalších šestnácti obžalovaných. Dne 14. února 2005 navrhl stěžovatel soudu doplnění otázek položených odbornému ústavu dne 6. ledna 2005.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K ÚDAJNÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 odst. 1 ÚMLUVY VZHLEDEM K DÉLCE PROCEDURY

32. Stěžovatel nahlíží, že doba trvání trestního jednání neodpovídá zásadě „rozumné lhůty“ tak jak je uvedena v článku 6 odst. 1 Úmluvy, sepsaném takto:

¹ Ve výjimečných a zvláště složitých případech vyžadujících zvláštní vědecké posouzení, může vyšetřující nebo státní zásupce nebo v soudním řízení předseda senátu rozhodnout o pověření Státního orgánu anebo některého Státního ústavu o vypracování odborného posudku anebo o ověření jiným expertem již vypracovaného odborného posudku.

« Každý má právo na to aby jeho záležitost byla projednána (...) v rozumné lhůtě soudem (...), který rozhodne (...) o podloženosti všech obvinění v trestních záležitostech namířených proti němu. »

33. Vláda tuto teorii odmítá.

34. Doba k posouzení začala dne 6. března 2001 a ještě neskončila. Trvá tedy již čtyři roky a čtyři měsíce před soudní instancí.

A. K přípustnosti

35. Soud konstatuje, že tato stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 34 odst. 3 Úmluvy. Navíc podotýká, že na této stížnosti neshledává ani žádný jiný důvod nepřípustnosti.

B. K podstatě věci

36. Vláda tvrdí, že se jedná o velmi složitou záležitost, vzhledem k počtu obžalovaných, přestoupení zákona, které jim jsou připisovány a také vzhledem k rozsahu trestních spisů které krajský soud musel a musí prošetřit. I když byl stěžovatel obžalován již 24. srpna 2001, jeho trestní spis byl kompletní pouze 17. srpna 2002, kdy byl doplněn o další trestní záležitost.

37. Podle tvrzení Vlády se stěžovatel podílel na protahování procesu. Zmiňuje, že jeho záležitost melo být převedeno na samostatné líčení dne 12. ledna 2004. Navíc se nezúčastnil některých slyšení s odkazem na svůj zdravotní stav. Vláda poukazuje také na to, že někteří obžalovaní a svědci se nedostavili k soudnímu líčení a proto museli být předvoláni znovu.

38. Co se týká jednání státních institucí, Vláda uvádí, že žádné zpoždění nemůže být vytýkáno ani krajskému ani Ústavnímu soudu. Podle tvrzení Vlády nemůže být délka doby mezi uvedením obžaloby a zahájením líčení považována za přehnanou jelikož byla úměrná složitosti případu.

39. Vláda uznává, že trestní řízení a zveřejnění trestní obžaloby nepochybně komplikují život advokátovi stejně jako jiným osobám. Nicméně podotýká, že stěžovatel nebyl ani zvýhodněn, ani znevýhodněn v tomto procesu oproti ostatním obžalovaným. Navíc byla v květnu 2003 vznesena proti stěžovateli jiná obžaloba z pokusu o podvod. Vláda má tudíž za to, že česká advokátní komora mohla pozastavit činnost stěžovatele také v souvislosti s tímto novým trestním stíháním.

40. Stěžovatel zpochybňuje poznámky Vlády, kritizující mimo jiné některé faktické argumenty. Tvrdí, že nemůže být činěn odpovědným za svou těžkou chorobu, která se protáhla od 12. ledna do 16. května 2004. V této době se podrobil několika lékařským prohlídkám jakož i chirurgickému zákroku dne 22. dubna 2004. Zdůrazňuje, že krajský soud byl průběžně informován o jeho zdravotním stavu jeho advokátem. Navíc předseda senátu byl ve styku s lékaři, kteří léčili stěžovatele. Fakt, že se jednalo o těžkou chorobu je podložen znaleckým lékařským posudkem ze dne 19. dubna 2004, který byl vypracován na příkaz krajského soudu.

41. Stěžovatel tvrdí, že celé trestní řízení trpělo průtahy a že krajský soud nejedná s maximální pečlivostí jak tvrdí Vláda. Konečně podle stěžovatele je argument Vlády, že česká advokátní komora mohla pozastavit jeho činnost jako advokáta v souvislosti s oním dalším trestním stíháním je čistě spekulativní a tudíž nepravdivý.

42. Soud připomíná, že rozumný charakter trvání procesu se hodnotí v závislosti na zvláštních okolnostech každé záležitosti a vzhledem ke kritériím ztvrzeným judikaturou Soudu, zejména tedy složitost případu, jednání stěžovatele a kompetentních orgánů (viz. mezi množstvím jiných např. *Pélissier a Sassi proti Francii* [GC], č. 25444/94, odst. 67, CEDH 1999-II)

43. Soud se již mnohokrát zabýval případy, které se týkaly podobných otázek jako je tato a uznal porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy. (viz. výše zmíněný rozsudek *Pélissier a Sassi*).

44. Po posouzení všech prvků, které mu byly předloženy Soud dospěl k závěru, že Vláda nepředložila žádný fakt ani argument, který by mohl zdůvodnit jiné rozhodnutí v této záležitosti. Soud uznává, že se jednalo o velmi složitý případ vzhledem k počtu obžalovaných a rozsahu obžaloby. Nicméně je nucen konstatovat, že délka procesu je hlavně výsledkem jednání oslovených soudů. V tomto ohledu Soud poukazuje zejména na to, že první líčení bylo zahájeno skoro deset měsíců po obžalování stěžovatele. Je pravda, že v této době byly k jeho případu přičleněny ještě další dva tratní případy (viz. odstavec 8 výše), ale tyto události dostatečně nevysvětlují takovou časovou prodlevu.

45. Soud bere na vědomí, že krajský soud nakázal a uspořádal v době od 9. září 2002 do 28. dubna 2004 osm sérií slyšení, (viz. odstavce 14, 19, 22 a 26 výše). Nicméně podotýká, že od prvního data až do 4. ledna 2005 nebylo překročeno k žádnému pokroku v procesu. Navíc, Soud, aniž by se vměšoval do rozhodnutí vnitrostátních soudů k podstatě případu, pochybuje o tom, že rozhodnutí krajského soudu ze dne 12. ledna 2004 o převedení

vyšetřování případu stěžovatele do samostatného slyšení (viz. odstavce 22 a 34 výše) a rozhodnutí stejného senátu ze dne 4. ledna 2005 znovu včlenit projednávání případu do společného projednávání odpovídá zásadě dobrého výkonu spravedlnosti. Soud nakonec připomíná, že jelikož byla odbornému ústavu poskytnuta lhůta na dodání posudku až do 31. července 2005, tak pokračování trestního řízení může de facto probíhat až po tomto datu.

46. Ve světle minulých rozhodnutí v těchto otázkách a vzhledem k předchozím skutečnostem Soud došel k závěru, že v tomto případě bylo trvání napadnutého procesu příliš dlouhé a neodpovídá požadavku „rozumné lhůty“. V důsledku toho byl porušen článek 6 odst. 1.

II. K ÚDAJNÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 odst. 1 A 3 ÚMLUVY

47. Stěžovatel namítá, že pod úhlem pohledu článku 6 odst. 1 a 3 Úmluvy, které garantují právo na spravedlivý proces, se vnitrostátní orgány činné v trestním řízení jednali formálně a byrokraticky což mělo za následek snížení účinnosti právních prostředků, které měl k dispozici. Tvrdí také, že vzhledem k zamítnutí jeho žádosti o odvolání soudců z krajského soudu došlo k porušení jeho práva na obhajobu před vnitrostátními soudy.

48. Soud připomíná, že spravedlnost procedury musí být hodnocena ve světle celkové procedury, nikoli izolovaného prvku. (viz. např. rozsudky *Miailhe proti Francii* (č.2) ze dne 2. září 1996, *Sbírky* 1996-IV, str. 1338, odst. 43 a *Dallos proti Maďarsku* ze dne 1. března 2001, *Sbírky* 2001-II, str. 219, odst. 47). Tato zásada je platná stejně tak pro zvláštní záruky odstavce 3 jakož i pro pojem spravedlivého procesu podle odstavce 1 článku 6.

Z toho vyplývá, že tato část stížnosti je předčasná a musí být zamítnut podle článku 35 odst. 1 a 4 Úmluvy.

III. K UPLATNĚNÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

49. Ve znění článku 41 Úmluvy,

« Pokud Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo jeden z jejích Protokolů a pokud vnitrostátní právo Smluvní strany umožňuje pouze nedokonalou nápravu následků tohoto porušení, udělí Soud poškozené straně, pokud škoda nastala, spravedlivou náhradu. »

A. ŠKODA

50. Stěžovatel požaduje 19 117 456 korun českých (CZK) (637 249 eur (EUR)) jako hmotnou náhradu odpovídající faktické škodě a ztrátě svého

příjmu po dobu od 25. listopadu 2001 do 16. července 2002 a od 27. dubna 2004 do 16. července 2005 a dále CZK 9 000 000 (300 000 EUR) jako náhradu za morální újmu, která mu tímto údajně vznikla.

51. Vláda s těmito požadavky nesouhlasí a vyzývá Soud k zamítnutí žádosti stěžovatele.

52. Soud rozhoduje podle práva, že stěžovatel by měl obdržet 5 000 EUR jako náhradu za všechnu škodu, která mu vznikla.

B. Poplatky a soudní výlohy

53. Stěžovatel dále požaduje 2 953 800 CZK (98 460) EUR za poplatky a soudní výlohy, před vnitrostátními soudy i před Soudem.

54. Vláda navrhuje stanovení částky 400 EUR za výlohy spojené s jednáním Soudu.

55. Soud připomíná, že přisouzení poplatků a soudních výloh podle článku 41 předpokládá, že je potvrzena jejich existence, jejich nutnost a navíc jejich rozumná výše (*Iatridis proti Řecku* [VR], č. 31107/96, odst. 54, ESLP 2000-XI). Soud již rozhodl, že délka procesu mohla způsobit navýšení těchto výdajů a soudních výloh stěžovatele před vnitrostátními soudy a že je nutné tento fakt brát v potaz. (viz. mimojiné, *Capuano proti Itálii*, rozsudek ze dne 25. června 1987, série A č. 119-A, str. 15, odst. 37). Tato jurisprudencí se vztahuje na výlohy, které stěžovatel měl v souvislosti s jeho dvěma prvními ústavními stížnostmi, ve kterých stěžovatel upozorňoval na průtahy v trestním řízení. Soud uvádí, že stěžovatel předložil účetní doklady za výdaje, které měl před Ústavním soudem, jakož i před Evropským Soudem. Za těchto okolností považuje Soud za rozumné udělit stěžovateli 4 000 za tímto účelem, navýšených o částku, kterou může představovat zdanění.

C. Prošlé úroky

56. Soud považuje za vhodné založit prošlé úroky na výši úrokové sazby úvěrů Evropské centrální banky navýšenými o tři body v procentech.

TÍMTO SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *Prohlašuje* stížnost za přijatelnou vzhledem k újmě vzniklé z důvodu příliš dlouhého trvání trestního řízení a nepřijatelnou v dalších ohledech.

2. *Rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;

3. *Rozhoduje*,

a) že obhajující Stát musí vyplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy bude rozsudek definitivní podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, 5 000 EUR (pět tisíc eur) náhradou za hmotné i morální škody a 4 000 EUR (čtyři tisíce eur) na poplatky a soudní výlohy, navýšené o jakoukoli částku, nutnou pro daňové vyrovnání; tyto částky budou převedeny do národní měny obhajujícího Státu podle sazby platné k datu nařízení;

b) že ode dne vypršení této lhůty až do vyplacení budou tyto částky navyšovány o jednoduchý úrok podle sazby úvěrů Evropské centrální banky platné pro dané období a navýšeno o tři body v procentech;

4. *Zamítá* žádost o spravedlivou náhradu za ostatní stížnosti.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 20. září 2005 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu..

S. DOLLÉ
Tajemnice

J.-P. COSTA
Předseda